

Skript

HISTORISCH TIJDSCHRIFT

Recensie: The Lure of the Biographical. On the (self-) Representation of Modern Artists.

Image-making: werken aan je imago als kunstenaar

Auteur: Milo Vermeire

Verschenen in Skript Historisch Tijdschrift, jaargang 39.4, pp. 325-329.

© 2017 Stichting Skript Historisch Tijdschrift, Amsterdam

p-ISSN: 0165-7518

e-ISSN: 3051-2506

Skript Historisch Tijdschrift is een onafhankelijk wetenschappelijk blad dat viermaal per jaar verschijnt. De redactie, bestaande uit studenten en pas afgestudeerden, wil bijdragen aan actuele historische debatten, en biedt getalenteerde studenten de kans om hun werk aan een breder publiek te presenteren.

daarna niet meer direct aangesproken, maar wordt wel overspoeld met namen, steden, routes en grensovergangen.

Een tweede mankement van het boek is het ontbreken van een gerichte onderzoeksvraag; het boek kiest een descriptieve invalshoek. Koreman beschrijft, toont en situeert; hierdoor is er geen ruimte voor analyse of theorie. Dit creëert samen met de eerdergenoemde onbalans een warrige structuur. Het boek is in principe chronologisch gestructureerd, maar elk hoofdstuk kent een (vaak geografisch afgebakend) thema. Door de internationale aard van deze verzetslijn worden hoofdstukthema's voortdurend onderbroken door belangrijke gebeurtenissen elders. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij 'De samenwerking met het Nederlands verzet in Brussel' waardoor het hoofdstukthema uiteenvalt.

Koreman is op haar best wanneer ze de positie van haar casus binnen bredere wetenschappelijke debatten belicht. Dit gebeurt enkele malen, bijvoorbeeld wanneer ze de afhankelijkheidsrelatie van internationaal verzet en lokaal verzet uiteenzet of wanneer ze de complexiteit en variëteit aan houdingen van Nederlandse diplomaten in bezette gebieden toont. Op deze momenten schijnt haar kennis van deze debatten en haar afgewogen positie binnen het debat door. Dit verduidelijkt de

bredere, wetenschappelijke relevantie van haar onderzoek naar de Dutch-Paris lijn, die ze nergens expliciteert. Het is jammer dat ze zich weinig van dit soort uitstapjes permitteert, hierdoor mist het boek een diepere laag.

Koreman werkt momenteel aan een Engelse uitgave getiteld *The Escape Line: How the Ordinary Heroes of Dutch-Paris Resisted the Nazi Occupation of Western Europe*. Het boek zal in 2018 bij Oxford University Press verschijnen en belooft een wetenschappelijker boek te worden dat zich op een specialistischer publiek richt. In deze publicatie zou Koreman veel van de gebreken van dit boek kunnen voorkomen of ontwijken.

Skript-hoofdredacteur Rosa de Jong volgt de onderzoeksmaster Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en doet onderzoek naar een vluchtroute tijdens de Tweede Wereldoorlog die vanuit Nederland via Portugal naar Suriname liep.

IMAGE-MAKING: WERKEN AAN JE IMAGO ALS KUNSTENAAR

Sandra Kisters, *The Lure of the Biographical. On the (self-) Representation of Modern Artists*, Valiz, 2017; ISBN 978-94-92095-25-1; paperback; 448 pagina's; € 29,50.

Join us and explore the KB's digital treasure trove

The KB Lab hosts all experimental tools and data sets
based on the KB's digitised collection.

Tools

Data

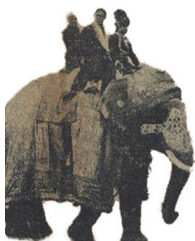

News & events

lab.kb.nl

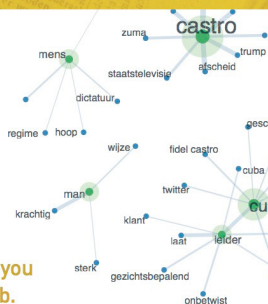
Frame generator

The 'Frame generator', developed by the KB Lab in collaboration with cultural historian prof. dr. Joris van Eijnatten in the context of his KB Fellowship (2016), is a tool aimed at meaningfully reducing a set of (possibly thousands of) texts to word patterns that cut across the distributions generated by topic modelling, thus providing additional insight into the content of the dataset.

Nieuwsgier, 1956

Two examples of what you
can find in the KB Lab.

The KBK-1M Dataset

The KBK-1M Dataset ('Koninklijke Bibliotheek Kranten - 1 Miljoen') is a collection of 1,603,396 images and accompanying captions of the period 1922-1994. We extracted the images from the Delpher collection of digitised newspapers that are publicly accessible via www.delpher.nl.

@KBNLresearch

github.com/KBNLresearch

dh@kb.nl

Men ziet kunstenaars graag als getergde genieën, ondergewaardeerd en onbegrepen door hun tijdgenoten. Kunsthistorische biografieën, monografieën en documentaires staan bol van dergelijke clichématige anekdotes en karakterschetsen. Kunstenaars worstelen om erkenning en zouden het liefst ongestoord in isolement werken om dag en nacht bezig te zijn met het scheppen. Hun aangeboren talent is uniek, onnavolgbaar en openbaart zich zo vroeg mogelijk, soms zelfs voor hun eerste levensjaar is begonnen.

Dat kunstenaars niet allemaal wonderkinderen zijn, maar tevens gewoon mensen die op zoek zijn naar manieren om geld en faam te verdienen, wordt vaak vergeten. In *The Lure of the Biographical* geeft Sandra Kisters inzicht in hoe biografische informatie over kunstenaars weliswaar belangrijke context kan bieden, maar ook leidt tot onjuiste beeldvorming over individuele kunstenaars. Kisters vraagt zich aan het begin van het boek af in hoeverre tekstuele en visuele media een rol spelen in onze beeldvorming over het leven van kunstenaars en hoe deze beeldvorming de interpretatie van hun werk beïnvloedt. Daarbij onderzoekt ze op welke manier kunstenaars zelf invloed uitoefenen op hun imago en op de interpretatie van hun werk.

Om deze vragen te beant-

woorden verdeelt Kisters haar boek in twee delen. In het eerste deel geeft zij een historisch kader waarin uiteen wordt gezet hoe de beeldvorming over kunstenaars in de loop der (kunst)geschiedenis tot stand is gekomen. Kisters zelf schuwt hierin het cliché niet, door als startpunt van haar analyse de *Vite* van Giorgio Vasari te nemen. Ze geeft aan op welke wijze de aartsvader van de kunstgeschiedenis bepalend is geweest voor de beeldvorming over kunstenaars en hoe de beeldvorming van kunstenaars zich in tekstuele en visuele media in de loop der tijd heeft ontwikkeld. Tevens geeft Kisters aan hoe bepalend deze beeldvorming is voor de wijze waarop kunstwerken geïnterpreteerd worden. Haar historisch overzicht stopt bij het einde van de twintigste eeuw met de opkomst van 'Art Stars', zoals Ai Wei Wei, die onlosmakelijk verbonden zijn met het internet. Hedendaagse kunst valt namelijk niet binnen Kisters onderzoeksveld.

Het onderzoeksveld waar Kisters zich wel specifiek op richt is het tijdperk van de moderne kunstenaars. In deel twee behandelt Kisters achtereenvolgens de drie kunstenaars Auguste Rodin, Georgia O'Keeffe en Francis Bacon. Ze gebruikt deze beroemde kunstenaars als casestudies om aan te tonen hoe de beeldvorming rondom hen is ontstaan en hoe zij gedurende hun leven hier zelf

invloed op hebben uitgeoefend. Deze casestudies vormen het hart van het boek. Over Georgia O'Keeffe schrijft Kisters bijvoorbeeld dat zij in eerste instantie door haar 'ontdekker' en latere echtgenoot Alfred Stieglitz (de beroemde Amerikaanse fotograaf en galeriehouder) werd neergezet als 'de eerste grote vrouwelijke kunstenaar'. Vervolgens neemt Kisters de lezer mee in hoe dit initiële, opgeplakte imago een enorm effect heeft gehad op de receptie van O'Keeffes werk terwijl O'Keeffe zich totaal niet kon vinden in deze beeldvorming. O'Keeffe is een groot deel van haar leven dan ook bezig geweest om dit beeld te corrigeren, door zichzelf te presenteren als een 'typical American Artist' die er lange tijd prat op ging nog nooit in Europa te zijn geweest.

In de casestudie van Rodin is het interessant om te zien hoe Rodin, door zowel anderen als zichzelf, altijd gerepresenteerd werd als een autodidact van armoedige komaf die zich volledig afzonderde om tegendraadse kunst te maken. Kisters beschrijft dat hij in werkelijkheid helemaal niet aan deze stereotyperingen voldoet. Zo had Rodin een betaalde opleiding gevolgd aan de École des Beaux-Arts en kreeg hij tijdens zijn leven al veel erkenning en diverse onderscheidingen waardoor hij niet alleen de nodige faam genoot, maar ook in de gelegenheid was

om een studio op te richten waar hij zelfs ongeveer vijftig mensen in dienst had.

Het zijn dit soort verhelderende inzichten in de casestudies die het boek zeer de moeite waard maken om te lezen. Soms heeft Kisters de neiging zich te verliezen in haar enthousiasme door te veel (biografische) informatie van een kunstenaar te geven, terwijl dit niet altijd bijdraagt aan het daadwerkelijke onderwerp van het boek: de beeldvorming. Toch voelt het boek voornamelijk als een verademing. Eindelijk worden individuele kunstenaars een keer niet continu op een voetstuk geplaatst, maar krijgt de lezer inzicht in hoe kunstenaars weloverwogen beslissingen maken om hun kunstenaarschap te beïnvloeden. De studie van Kisters heeft daarmee een normaliserend effect.

Kisters biedt met *The Lure of the Biographical* een interessante inkijk in de wereld van beeldvorming in de kunstgeschiedenis in de periode vanaf eind negentiende eeuw tot halverwege de tweede helft van de twintigste eeuw. Met name de casestudies zijn erg toegankelijk geschreven en daarmee is dit boek een aanrader voor iedereen die meer inzicht wil hebben in hoe de kunstwereld op individueel en institutioneel niveau werkt. Nu is het wachten op een vervolg: want hoe zit het met de problematiek van beeldvorming in de hedendaagse kunst?

Milo Vermeire heeft zowel de bachelor als de master Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam gevolgd. Binnen deze studies heeft hij zich gespecialiseerd in hedendaagse kunst en zich specifiek gericht op engagement en institutionele kritiek.

VERLICHTING IN DE RECHTBANKEN VAN LATIJNS-AMERIKA

Bianca Premo, *Enlightenment on Trial: Ordinary Litigants and Colonialism in the Spanish Empire*, Oxford University Press, 2017; 978-0-19-063872-6; hardcover; 361 pagina's; € 29,50.

In haar nieuwe boek *The Enlightenment on Trial* bear-gumenteert Bianca Premo dat Latijns-Amerikanen uit lagere sociale klassen gedurende de achttiende eeuw actieve beoefenaars waren van de Verlichting. Premo noemt deze mensen uit lage sociale klassen 'normale mensen' en rekent vrouwen, slaven en lage arbeiders tot deze categorie. Deze gewone mensen gingen in de periode 1700-1799 veel juridische processen aan tegen hun sociale meerderen. Deze processen werden opgetekend door *Agentes*, ook wel juridische vertegenwoordigers, en de processen beriepen

zich op nieuwe achttiende-eeuwse filosofische ideeën van gelijkheid, natuurlijk recht en menselijke vrijheid. Zo ging Dona Ana Rosel uit Mexico een proces aan tegen haar man vanwege huiselijk geweld. Op basis van nieuwe filosofische ideeën omtrent gelijkheid eiste ze hierin alimentatie van hem om apart te wonen. Dit ging in tegen de traditionele wetgeving gebaseerd op het katholieke geloof. Uiteindelijk kreeg mevrouw Rosel niet per se wat ze wilde. Wel zorgde een groot aantal van soortgelijke rechtszaken dat deze nieuwe filosofische concepten onderdeel werden van het rechtssysteem, zodat vrouwen als Rosel, maar ook slaven en arbeiders zich voortaan wel konden beroepen op nieuwe rechten gebaseerd op deze Verlichte ideeën. Zo veranderde deze normale mensen het traditionele recht naar Verlicht recht en creëerden ze hun eigen gerechtelijke verlichting.

Premo ondersteunt haar these met zowel een comparatieve als een sociale analyse. De eerste drie hoofdstukken van haar boek vormen een comparatieve analyse van gerechtelijke activiteiten, administratief beleid en gerechtelijk geschrift en de verandering in de gelijksoortige Latijns-Amerikaanse juridische gebieden, Mexico en Peru, gedurende 1700-1799. Het eerste hoofdstuk gaat daarbij in op de verandering van jurisdictie door